

KUULUTUS

Varsinais-Suomen vesien ja voimien vaihemaakuntakaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelma nähtävillä

Varsinais-Suomen maakuntahallitus päätti kokouksessaan 27.1.2025 kuuluttaa vireille vesien ja voimien vaihemaakuntakaavan, ja asettaa kaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelman (OAS) julkisesti nähtäville (AKL 63 § ja MRA 30 §). Kaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelma on nähtävillä 22.2.–23.3.2025 välisenä aikana Varsinais-Suomen kuntien ja Varsinais-Suomen liiton internet-sivulla.

Vesien ja voimien vaihemaakuntakaavan tavoitteena on ohjata Varsinais-Suomen alueen maankäyttöä siten, että vesistöjen tila ja suojele otetaan kattavasti huomioon suunnittelussa. Lisäksi maakuntakaavalla mahdollistetaan toimintavarman ja monitasoisen energiahuollon kehittyminen siten, että se sovitetaan kestävästi yhteen muiden maankäytön arvojen ja tarpeiden kanssa.

Varsinais-Suomen maakuntavaltuusto päätti kokouksessaan 10.6.2024 käynnistää Varsinais-Suomen maakuntakaavan tarkistuksen. Maakuntakaava tullaan päivittämään vaihemaakuntakaavoina. Vesien ja voimien vaihemaakuntakaava on niistä ensimmäinen.

Timo Juvonen

erikoissuunnittelija,
ympäristö ja merialuesuunnittelu
+358 40 829 5543
timo.juvonen@varsinais-suomi.fi

Kristina Karppi

erikoissuunnittelija,
yhdyskuntatekniikka ja luonnonvarat
+358 40 779 0481
kristina.karppi@varsinais-suomi.fi

Varsinais-Suomen vesien ja voimien vaihemaakuntakaava

Vesiensuojelu ja energiajärjestelmä Varsinais-Suomessa

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma

VARSINAIS-SUOMEN LIITTO
EGENTLIGA FINLANDS FÖRBUND

MH 27.1.2025

**Varsinais-Suomen vesien ja voimien
vaihemaaakuntakaavan osallistumis- ja
arviointisuunnitelman laatijat**

16.12.2024

**Virpi Mamia, Kristina Karppi,
Timo Juvonen, Arttu Koskinen,
Satu Kottonen, Salla Murmann,
Heikki Saarento**

Taitto: Antti Vaalikivi

Varsinais-Suomen liitto

Sisältö

1. Johdanto: Maakuntakaavoituksen lähtökohdat	4
1.1 Varsinais-Suomen maakuntakaavatilanne	4
1.2 Varsinais-Suomen aluesuunnittelun lähtökohdat	5
2. Maakuntakaava ja alueidenkäytön suunnittelujärjestelmä	6
2.1. Maakuntakaava alueidenkäytön ja rakentamisen ohjauksessa	6
2.2. Maakuntakaava maakunnan suunnittelussa	7
3. Vaihemaakuntakaavan tavoitteet	9
3.1. Vaihemaakuntakaavan teemat ja niiden perustelut	9
3.2. Vaihemaakuntakaavan rajaus	10
4. Maakuntakaavan tietopohja ja selvitykset	12
4.1. Selvitykset joihin vaihemaakuntakaava perustuu	12
4.2. Muut maakuntakaavan selvitykset	12
5. Vaihemaakuntakaavasta arvioitavat vaikutukset	14
6. Maakuntakaavan oikeusvaikutukset	15
7. Maakuntakaavaprosessi ja -aikataulu	16
7.1. Maakuntakaavoituksen järjestäytyminen ja ohjaus	16
7.2. Osalliset	16
7.3. Vuorovaikutus	16
7.4. Maakuntakaavoituksen aikataulu	17
8. Maakuntakaavoituksen yhteystiedot	18

1. Johdanto: Maakuntakaavoituksen lähtökohdat

Maakuntavaltuusto päätti kokouksessaan 10.6.2024 käynnistää Varsinais-Suomen maakuntakaavan tarkistuksen. Maakuntakaava tullaan päivittämään vaihemaakuntakaavoina.

Ensimmäisen vaiheen päivityksessä tullaan keskittymään puhtaasti energian ja vesiensuojelun teemoihin. Vaihemaakuntakaavassa tarkastellaan koko Varsinais-Suomen maakuntaa niiltä osin, missä maankäytön ohjaukseen ei maakuntakaavan lisäksi kohdistu merkittävästi päällekkäistä ohjausta.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS) on alueidenkäyttölain (AKL) 63 §:n mukainen suunnitelma maakuntakaavan osallistumis- ja vuorovaikutusmenettelyistä sekä vaikutusten arvioimisesta. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa kerrotaan, mitä asioita kaavassa on tarkoitus käsitellä, millaisia vaihtoehtoja tutkitaan, miten vaikutuksia arvioidaan, ketkä ovat osallisia ja miten he saavat tietoa suunnittelusta sekä missä vaiheessa ja miten he voivat esittää mielipiteitään suunnitelman sisällöstä. Lisäksi OAS:ssa on tietoja maakuntakaavan lähtökohdista ja tavoitteista.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa päivitetään koko kaavaprosessin ajan ja sen ajantasainen versio on nähtävillä Varsinais-Suomen liiton nettisivuilla. Viralliset kuulutukset ilmoitetaan maakunnallisissa lehdissä (Turun Sanomat ja Åbo Underrättelser).

1.1 Varsinais-Suomen maakuntakaavatilanne

Varsinais-Suomen voimassa oleva maakuntakaava on kehitetty läpi 2000-luvun jatkuvan maakuntakaavoituksen tuloksena. Maakunnan alueella on voimassa 10 erikseen hyväksyttyä maakuntakaavaa. Voimassa ovat 2000-luvun alkupuolella laaditut seutukuntaakohtaiset kokonaismaakuntakaavat osittain sekä 2010-luvun loppupuolella teemakohtaisina laadittuja vaihemaakuntakaavoja kokonaan ja osittain. Viimeisin vaihemaakuntakaava on vuonna 2021 maakuntavaltuustossa hyväksytty ja 2024 lainvoiman saanut luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaava.

Varsinais-Suomessa voimassa olevat maakuntakaavat:

Turun kaupunkiseudun maakuntakaava (TKSMK)
(Naantali, Raisio, Rusko, Lieto, Turku Kaarina, Piikkiö, Paimio)
MV 25.11.2002 / YM 23.8.2004 / KHO 7.2.2006

Salon seudun maakuntakaava (SSMK)
MV 11.12.2006 / YM 12.11.2008 / KHO – ei valituksia

Salo-Lohja-ratalinjan vaihemaakuntakaava (Salora)
MV 12.12.2011 / YM 4.12.2012 / KHO 19.6.2014

Loimaan seudun, Turun seudun kehyskuntien, Turunmaan ja Vakka-Suomen maakuntakaavat
(1 prosessi, 4 päätöstä) (VSMK)
MV 10.12.2010 / YM 20.3.2013 / KHO 31.10.2014

Varsinais-Suomen tuulivoimavaihemaakuntakaava (TVMK)

MV 10.6.2013 / YM 9.9.2014 / KHO 29.1.2016

Varsinais-Suomen taajamien, palveluiden ja liikenteen vaihemaakuntakaava (TPLMK)

MV 11.6.2018 / THO 1.10.2019 / KHO 6.7.2020

Varsinais-Suomen luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaava (LAVMK)

MV 14.6.2021 / THO 31.8.2023 / KHO 12.6.2024

Varsinais-Suomen maakuntakaavan ajantasaisuus arvioitiin vuosien 2022–23 aikana liiton virkatyönä. Arviointityön tuloksena todettiin, että Varsinais-Suomen maakuntakaavojen kokonaisuus on joustavuudessaan kohtalaisen ajanmukainen vastaten maakunnan kehitykseen, lukuun ottamatta maankäytön ohjauksen ajankohtaisiin ilmiöihin kohdistuvia tarkistustarpeita. Merkittävää aluerakentamiseen kohdistuvaa muutostarvetta ei arvioinnissa löydetty.

Varsinais-Suomen maakuntakaavoista on julkaistu digitaalinen maakuntakaavayhdistelmä vuonna 2022. Digitaalisesta kaavayhdistelmästä on helppo löytää kaikki merkintöjä koskevat tiedot ja linkkien kautta maakuntakaavoihin liittyvät asiakirjat.

Maakuntakaavan kohtalaisen ajanmukaisuuden, läpi 2000-luvun jatkuvana prosessina tapahtuneen kaavoituksen ja digitaalisen kaavayhdistelmän ansiosta Varsinais-Suomessa ei nyt ole tarvetta uudistaa maakuntakaavaa

kokonaiskaavana, vaan jatkossakin on syytä pitää yllä herkkyyttä maakuntakaavan vaiheittaiseen ja temaattiseen päivittämiseen digitaalista työvälinettä hyödyntäen ja kehittäen.

1.2 Varsinais-Suomen aluesuunnittelun lähtökohdat

Varsinais-Suomen aluerakenne

Varsinais-Suomessa on monikeskuksinen, voimakkaasti kasvavaan Turun kaupunkiseutuun ja neljään seutukeskukseen tukeutuva aluerakenne. Maakunta kytkeytyy Turun kaupunkiseudulla ja Uudessakaupungissa sijaitsevien satamien ja Turun lentoaseman kautta läntiseen Eurooppaan ja valtakunnan sisäisten maantie- ja rautatieyhteyksien kautta kolmeen ilmansuuntaan Suomessa.

Vuonna 2022 noin 75 % Varsinais-Suomen 206 000 työpaikasta sijaitsi Turun seudulla. Turun ja Salon seudut muodostavat yhteisen työmarkkinavyöhykkeen.

Pendelöinti on kasvanut kaikilla alueen seuduilla. Elinkeinoelämän rakennemuutos on lisännyt henkilö- ja rekka-liikennettä, erityisesti Turun seudulla ja E18-tien alueella. Raideliikenteen kasvu ei ole ollut yhtä suurta.

Laivaliikenteen määrät Turun ja Naantalın satamissa ovat pysyneet tasaisina, mutta uusien laivojen myötä tavara-liikenteen kapasiteetti on kasvanut. Turun lentoaseman yhteydet Euroopan solmupisteisiin ovat vahvistuneet, ja lentoasema palvelee myös raja- ja merivartioston tehtäviä. Liikennemäärät ovat kasvaneet erityisesti taajamien ulkopuolella ja yhteysaluksilla työnteon monipaikkaistumisen ja vapaa-ajan asutuksen lisääntymisen myötä.

Energiajärjestelmän murros tuo nopeita muutoksia, ja uusiutuva energiantuotanto, kuten merituulivoima, kehittyä Varsinais-Suomessa. Merituulivoiman yhteensovittaminen muiden merellisten toimialojen kanssa on keskeistä, ja myös maa-alueilla tarvitaan siirtoyhteyksiä ja logistisia ratkaisuja.

Asuntorakentaminen keskittyy Turkuun ja sen ydinalueille. Maakunnassa painotetaan kestävästi liikkumisen vyöhykkeiden vahvistamista ja palveluiden saavutettavuutta myös hitaammin kasvavilla alueilla, jotta alueen elinvoimaisuus säilyy.

Varsinais-Suomen väestökehitys

Varsinais-Suomen asukasluku oli lokakuussa 2024 yhteensä 494 728, mikä on 4 456 asukasta enemmän kuin edellisvuonna. Väestönkasvu on ollut viime vuosina nopeampaa kuin koskaan 50 vuoteen, ja nykyisellä vauhdilla maakunta ylittäisi puolen miljoonan asukkaan rajan vuonna 2026. Kasvu on keskittynyt vahvasti Turun seudulle, ja erityisesti Turku kasvaa vauhdikkaimmin. Salon seudulla on tapahtunut käänne, sillä väestön väheneminen on hidastunut ja asukasluku on noussut ensimmäistä kertaa 2010-luvun alun jälkeen. Väestönkasvua on nähtävissä myös Loimaalla, vaikka koko seutukunnan asukasluku on laskussa. Uudenkaupungin väestökehitys puolestaan riippuu pitkälti Valmet Automotiven työllisyystilanteesta.

Väestökehityksessä on myös ikäryhmittäin tapahtunut muutoksia. Työikäisten määrä kääntyi kasvuun vuonna 2022, ja alle 20-vuotiaiden määrä on kasvanut ensimmäistä kertaa yli kymmeneen vuoteen huolimatta alhaisesta syntyvyydestä. Tämä viittaa siihen, että maahanmuutto

on kasvattanut erityisesti työikäisten ja lasten määrää maakunnassa. Varsinais-Suomessa noin 85 % väestöstä puhuu äidinkielenään suomea, 6 % ruotsia, ja muita merkittäviä kieliä ovat venäjä, viro ja arabia.

Lähde: Varsinais-Suomen liitto

2. Maakuntakaava ja alueidenkäytön suunnittelujärjestelmä

2.1. Maakuntakaava alueidenkäytön ja rakentamisen ohjauksessa

Alueidenkäyttölaki

Maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistusta on valmisteltu ympäristöministeriössä vuosina 2018–2023. Keväällä 2023 lakiuudistus hyväksyttiin vuoden 2025 alusta voimaan tulevina rakentamislakina ja alueidenkäyttölakina kajoamatta maakuntakaavoitusta ja muuta maankäytön suunnittelua koskeviin lain sisältöihin. Alueidenkäyttölain sisältöuudistuksen valmistelu on aloitettu ympäristöministeriössä loppuvuodesta 2023. Työn tavoitteena on saattaa lakiuudistusesitys eduskunnan käsittelyyn keväällä 2025.

Lakiuudistuksessa rakentamislain ja alueidenkäyttölain rinnalle hyväksyttiin laki rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä (RYTJ-laki), joka astui voimaan vuoden 2024 alusta. Tämä laki koskee myös maakuntakaavoitusta. Varsinais-Suomessa RYTJ-lain voimaan tulon on varauduttu digitaalista maakuntakaavayhdistelmää kehittämällä.

Maakuntakaava alueidenkäytön suunnittelujärjestelmässä

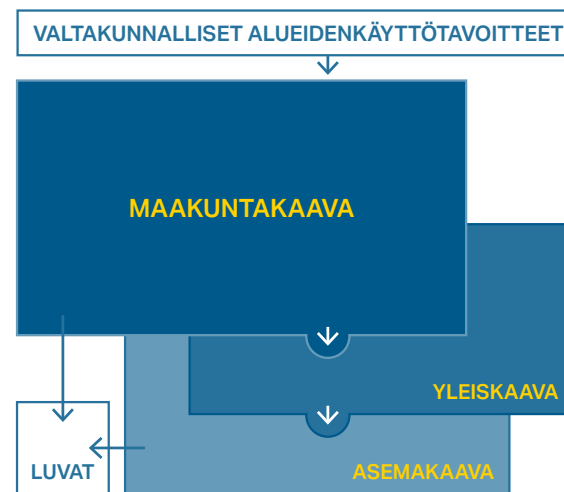
Maakuntakaava on kartalla esitetty yleispiirteinen suunnitelma maakunnan kehittämisen kannalta tarpeellisten alueiden käytöstä sekä yhdyskuntarakenteen kehittämisen periaatteista. Maakuntakaava voidaan laatia koko maakunnan kattavana kokonaiskaavana tai teema- tai osa-aluekohtaisena vaihekaavana. Maakuntakaava tulee voimaan maakuntavaltuuston hyväksymispäätöksellä. Maakuntakaava on ohjeena laadittaessa tai muutettaessa maakunnan kuntien yleiskaavoja ja asemakaavoja sekä

ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi. Yleispiirteinen alueiden käytön suunnittelu on jatkuva prosessi. Voimassa olevien kaavojen tarkistustarpeita aiheuttavat sekä yhteiskunnallinen kehitys että muuttuva lainsäädäntö. Kokonaismaakuntakaavaa täydennetään, tarkistetaan ja ajantasastetaan tarvittaessa teema- ja/tai aluekohtaisilla vaihemaakuntakaavoilla.

Maakuntakaavan suunnittelussa ohjeena toimivat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ja maakunnan muu suunnittelu.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Maakuntakaavan laadintaa ohjaavat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT) osana alueidenkäyttölain mukaista alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet edistävät kansainvälisten sopimusten täytäntöönpanoa Suomessa sekä turvaavat valtakunnallisten alueidenkäyttöratkaisujen tarkoituksenmukaista toteuttamista. Tavoitteilla varmistetaan, että valtakunnallisesti merkittävät asiat huomioidaan maakuntien ja kuntien kaavoituksessa sekä valtion viranomaisten toiminnassa. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden valmistelusta huolehtii ympäristöministeriö yhteistyössä niiden muiden ministeriöiden, maakuntien liittojen ja muiden viranomaisten ja tahojen kanssa, joita asia koskee (AKL § 23). Nykyiset valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet tulivat voimaan 1.4.2018. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet jakautuvat viiteen kokonaisuuteen: toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen; tehokas liikennejärjestelmä; terveellinen ja turvallinen elinympäristö; elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat; uusiutumiskykyinen energiahuolto. Ympäristöministeriö valmistelee valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden päivittämistä tarkistetun alueidenkäyttölain tultua voimaan.

Kuva: Maakuntakaava alueidenkäytön suunnittelujärjestelmässä

2.2. Maakuntakaava maakunnan suunnittelussa

Maakuntakaava toimii välineenä, joka yhdistää toimintaympäristön kehittämiseen liittyvät asiat fyysiseen elinympäristöön. Maakuntakaavassa heijastuvat maakuntastrategian, maakuntaohjelman, liikennejärjestelmäsuunnitelman sekä ylimaakunnallisten ja seudullisten yhteistyösuunnitelmien (esimerkiksi merialuesuunnitelma ja MAL-suunnitelmat) näkökulmat.

Maakuntastrategia

Maakunnan aluekehittäminen ja alueidenkäytön suunnittelu perustuvat kolmeen lakisääteiseen asiakirjaan: maakuntasuunnitelmaan (AKL § 25), maakuntaohjelmaan (laki alueidenkehittämisestä § 25–26) ja maakuntakaavaan (AKL § 25–34).

Maakuntasuunnitelma esittää Varsinais-Suomen pitkän aikavälin kehitystavoitteet, se on maakunnan visio tavoitetilasta. Maakuntaohjelma puolestaan määrittelee

toimenpiteet ja kehityspolut, jotka ovat tarpeen tavoitetilan saavuttamiseksi, ja asettaa ne tärkeysjärjestykseen. Maakuntasuunnitelma ja -ohjelma sisältyvät maakuntastrategiaan, joka laaditaan valtuustokausittain neljän vuoden välein yhteistyössä Varsinais-Suomen liiton, kuntien, valtion aluehallintoviranomaisten sekä muiden tärkeiden aluekehittäjien kanssa.

Liikennejärjestelmäsuunnittelu

Liikennejärjestelmä koostuu liikenneväylistä, henkilö- ja tavaraliikenteestä, liikenteen palveluista sekä liikennettä ohjaavista järjestelmistä. Alueellinen liikennejärjestelmäsuunnittelu on maakuntien liittojen lakisääteinen tehtävä (laki alueidenkehittämisestä § 17). Varsinais-Suomessa suunnittelua toteutetaan sekä maakunnan tasolla että toiminnallisen Turun MAL-kaupunkiseudun tasolla.

Varsinais-Suomen liikennejärjestelmäsuunnitelman päivitys valmistuu alkuvuodesta 2025, ja Turun MAL-kaupunkiseudulla laaditaan liikennejärjestelmäsuunnitelma vuosina 2025–2026 EU:n TEN-T-asetuksen mukaisena kestävä kaupunkiliikunnan suunnitelmana (SUMP). MAL-kaupunkiseudun suunnitelma on kirjattu MAL-sopimuksen toimenpiteeksi.

Etelä-Suomen maakuntien liitot ovat myös laatineet yhteisen Etelä-Suomen liikennestrategian, jonka tavoitteena on tuoda alueen näkemykset valtakunnallisen Liikenne 12 -suunnitelman valmisteluun.

MAAKUNTASTRATEGIA

MAAKUNTASUUNNITELMA

visio tavoiteltavasta kehityksestä ja rakenteesta arvot ja kärjet

MAAKUNTAOHJELMA

kohti tavoitetilaa painopisteet ja kehittämistoimenpiteet

MERIALUESUUNNITELMA

meriympäristön hyvä tila / sininen kasvu

LIIKENNEJÄRJESTELMÄSUUNNITELMA

kestävä, vetovoimainen, turvallinen

MAAKUNTAKAAVA

tavoiteltava alue- ja yhdyskuntarakenne

Kuva:
Maakunnan suunnittelun tasot.

Merialuesuunnittelu

Merialuesuunnittelusta säädetään alueidenkäyttölaissa (AKL § 67 a – 67 d) EU:n merialuesuunnitteludirektiivin mukaisesti.

Merialuesuunnittelu tukee merialueen kestäväää kehitystä ja eri käyttömuotojen kasvua, luonnonvarojen kestäväää käyttöä sekä meriympäristön hyvän tilan saavuttamista. Suunnittelussa tarkastellaan eri alojen tarpeita, kuten energiantuotanto, meriliikenne, teollisuus, kalastus, vesiviljely, matkailu, sininen bioteknologia ja kaivannaiset, sekä merellisen kulttuuriperinnön ja ympäristön säilyttämistä. Maanpuolustuksen tarpeet otetaan myös huomioon.

Merialuesuunnitelman ohjausvaikutukset ovat välillisiä, ja se tukee maakuntakaavoitusta ja aluekehitystä tarjoamalla tietoa merialojen mahdollisuuksista ja rajoitteista. Suunnitelma ei ole oikeusvaikutteinen eikä kuulu kaavahierarkiaan.

Suomen ensimmäinen merialuesuunnitelma, joka kattaa aluevedet ja talousvyöhykkeen, valmistui vuonna 2020 ja hyväksyttiin rannikon maakuntien liittojen valtuustoissa. Suunnitelman päivittäminen alkoi vuoden 2024 alussa.

Alueellisen yhteistyön organisoituminen Varsinais-Suomessa

Varsinais-Suomen liitto vastaa maakuntakaavoituksen ja alueellisen liikennejärjestelmäsuunnittelun lisäksi Turun toiminnallisen kaupunkiseudun, eli Turun MAL-kaupunkiseudun liikennejärjestelmäsuunnitelman laadinnasta. Liitto koordinoi myös rannikkomaakuntien merialuesuunnittelu-yhteistyötä.

Turun MAL-kaupunkiseutu käsittää 13 kuntaa. Siihen kuuluvat Turun seutukunnan 11 kuntaa sekä Aura Loimaan seutukunnasta ja Parainen Turunmaan seutukunnasta. MAL-kaupunkiseutu huolehtii maankäytön, asumisen ja liikenteen yhteensovittamisesta kaupunkiseutusunnitelman avulla. Maakunnan liitto tekee tiivistä yhteistyötä seudun yhteistyöryhmien kanssa.

BusinessTurku, joka edistää elinkeinokehitystä Turun seutukunnan 11 kunnassa, on maakunnan liitolle tärkeä yhteistyötaho. BusinessTurku tarjoaa yritys- ja innovaatiopalveluja maksutta alueen yrityksille ja yrittäjäksi aikoville.

Turun ydinkaupunkiseudun kuuden kaupungin, Turun, Kaarinan, Raision, Naantalın, Ruskon ja Liedon, kesken on vuonna 2023 perustettu Turun kaupunkiseutu -kuntayhtymä. Tämä toteuttaa kaupunkiseudun yhteistä seutustrategiaa, mutta ei erikseen käsittele maankäytön ja liikennejärjestelmän suunnittelua.

Maakunnan liitto koordinoi myös alueen kaikkien 27 kunnan yhteistä alueidenkäytön yhteistyöryhmää, joka on tärkeä osa maakuntakaavoituksen sidosryhmäyhteistyötä.

3. Vaihemaakuntakaavan tavoitteet

3.1. Vaihemaakuntakaavan teemat ja niiden perustelut

Maankäytön suunnittelussa keskitytään perinteisesti rakentamisen suunnitteluun ja siihen, miten maankäyttöä järjestetään maanpinnalla. Maaperän ominaisuudet maanpinnan alla vaikuttavat kuitenkin olennaisesti siihen, miten maankäyttö vaikuttaa alueen ekosysteemiin kokonaisuuteen pitkälle tulevaisuuteen. Varsinais-Suomen maakuntakaavoituksessa, kuten muuallakin suomalaisessa alueidenkäytön suunnittelussa tällä hetkellä, on erittäin ajankohtaista ohjata maankäyttöä nopeasti kehittyviin teknologioihin soveltuvaksi. Kaikista teknologioista ei varmuudella tunneta kaikkia maankäytön edellytyksiä pitkälle tulevaisuuteen. Sitä vastoin paikkojen ominaisuuksien edellytykset on varmemmin tunnistettavissa. Tästä syystä Varsinais-Suomen vesien ja voimien vaihemaakuntakaavassa nostetaan maaperä suunnittelun keskiöön.

Maaperän huomioiminen maankäytön suunnittelussa on keskeistä kestävä ja turvallisen ympäristön luomiseksi huomioiden myös alueen ekologiset, taloudelliset ja sosiaaliset tarpeet. Maaperän tuntemus auttaa tekemään kestäviä maankäyttöratkaisuja, jotka eivät heikennä maaperän ominaisuuksia pitkällä aikavälillä. Esimerkiksi liiallinen maaperän tiivistyminen rakentamisen yhteydessä voi heikentää maaperän vesitaloutta ja vaikuttaa negatiivisesti alueen ekologiseen tasapainoon.

Maaperän koostumus ja laatu voivat vaikuttaa alueen ekologiin olosuhteisiin. Tiedyt maaperät voivat olla herkkiä eroosiolle, mikä voi heikentää alueen maisemaa ja lisätä

vesiin kulkeutuvia kiintoaineita ja ravinteita. Lisäksi maaperän saastuminen haitallisten aineiden, kuten raskasmetallien myötä voi rajoittaa alueen käyttömahdollisuuksia ja vaikuttaa ympäristön laatuun.

Maaperän ominaisuuksien tunteminen auttaa arvioimaan geoteknisiä riskejä, kuten maaperän liikkumista tai maanvyörymiä. Maaperän laatu ja koostumus vaikuttavat myös siihen, miten maaperä suodattaa ympäristöstä aiheutuvaa kuormitusta vesistöihin, ja täten siihen, millaiseen toimintaan esimerkiksi merkittävimmät valuma-alueet ovat soveltuvia. Maaperän ominaisuuksien tunnistaminen auttaa maankäytön ohjauksessa tunnistamaan paikat, missä tulisi vaalia rakentamattomuutta, ja paikkoja, missä kenties maaperä olisi hyvä jättää jopa koskematta. Maaperän ominaisuuksien arviointi on tärkeää erityisesti alueilla, joissa maatalous on merkittävä elinkeino.

Vesiensuojelu: eroosioherkkyys ja vesistövaikutukset

Saaristomeren vesien tila on heikentynyt jo vuosikymmeniä valuma-alueelta tulevan ravinnekuormituksen vuoksi. Alue kärsii erityisesti liiallisesta fosforin määrästä, joka johtaa rehevöitymiseen, leväkukintoihin ja syvänteiden hapenpuutteeseen. Saaristomeri on edelleen yksi Suomen heikoimmassa kunnossa olevista merialueista. Sen tilan parantaminen vaatii jatkuvia toimia ravinnepestöjen vähentämiseksi. Myös eteläisen Selkämeren vesien tila on heikentynyt rehevöitymisen seurauksena. Vesien tilan parantamiseen on yhteiskunnallisella tasolla sitouduttu.

Laki vesienhoidon järjestämisestä (1299/2004) on keskeinen Suomen vesienhoidon ohjausväline. Se toimeenpa-

nee EU:n vesipolitiikan puitedirektiivin tavoitteet kansallisesti ja määrittelee vesien hyvän tilan saavuttamisen ja ylläpitämisen oikeudelliset ja hallinnolliset puitteet.

Ekologinen tila arvioidaan vertaamalla vesistöä sen luonnontilaan. Hyvä ekologinen tila tarkoittaa, että ihmistoiminnan vaikutukset ovat vähäisiä ja ekosysteemi toimii pääosin luonnollisesti.

Vesien hyvän tilan saavuttaminen edellyttää vahvempaa sitoutumista tehokkaampiin ja paremmin kohdennettuihin toimenpiteisiin, sekä nykyisten resurssien parempaa hyödyntämistä. Vesienhoitosuunnitelmien mukaan hyvän tilan saavuttaminen vaatisi tiukempia ravinnekuormituksen vähentämistavoitteita. Nykyiset tavoitteet eivät ole riittävät rannikkovesien hyvän tilan saavuttamiseksi edes seuraavien 30 vuoden aikana.

Luonnonvarakeskus (Luke) on tutkinut peltojen vesieroosiota hyödyntäen RUSLE-mallia (Revised Universal Soil Loss Equation), joka arvioi pintamaan eroosiota eri tekijöiden, kuten kaltevuuden, sadannan ja maaperän ominaisuuksien perusteella. Selvityksissä on kartoitettu potentiaalista eroosiota Suomessa lähes kaikkien peltojen osalta.

Pelloilta tapahtuva vesieroosio on merkittävä vesistöjen laatua ja ekologista tilaa heikentävä tekijä. Eroosioaines lisää vesistöjen sameutta ja eroosioaineksen mukana kulkeutuu ravinteita ja torjunta-aineita, jotka aiheuttavat rehevöitymistä ja veden laadun heikkenemistä. Eroosio kuljettaa mennessään kaikkein viljavinta pintamaata köyhdyttämällä peltojen maaperää.

Leudontuvat talvet ja lisääntyneet rankkasateet pahentavat eroosiota ja ravinnehuuhtoumia. Tutkijat ovat suositelleet kohdentamaan toimenpiteitä eniten kuormittaville lohkoille ja kehittämään valuma-aluekohtaisia ratkaisuja.

Luke:n karttapalvelun avulla voidaan tunnistaa Varsinais-Suomen eroosioherkkiä alueita. Tämän aineiston perusteella tutkitaan maakuntakaavan mahdollisuutta tuoda esiin voimassa olevaa yleismääräystä vahvemmin vesien tilaan vaikuttavaa maankäyttöä.

Tulvariskialueiden tunnistaminen toimii osana vesistöjen vaalimista. Varsinais-Suomen vähäjärvisillä vesistöalueilla esiintyy suurimpia tulvia yleensä keväällä lumen sulamisen ja paikoin jääpatojen takia, tai loppusyksyllä ja talvella runsaiden vesisateiden vuoksi. Lisäksi Saaristomeren rannikkoalueella voi esiintyä myrskyjen yhteydessä merenpinnan noususta aiheutuvia tulvia. Turun rannikolla, joka on Varsinais-Suomen ainoa merkittävä tulvariskialue, pahimmat vahinkoa aiheuttavat meritulvatilanteet painottuvat nykyisin pääasiassa syksyyn ja alkutalveen, jolloin Itämeren vedenkorkeus voi pitkään jatkuneiden lounaistuulten johdosta olla korkealla ja myrsky nostaa meriveden tulvakorkeuteen rannikolla.

Energiajärjestelmä: toimintavarmuus, monimuotoisuus ja kestävyys

Energiamurroksen nopeus on yllättänyt myös maankäytön suunnittelijat. Vihreä siirtymä alkoi energiasektorilla jo 2010-luvulla, ja kotimaisen sähköntuotannon kasvihuonekaasupäästöt ovatkin suorastaan romahtaneet. Ukrainan sota vauhditti kehitystä entisestään. Euroopan Unionissa pyritään energiaomavaraisuuden vahvistamiseen ja monipuolisen energiajärjestelmän toimintavarmuuteen, samoin Suomessa. Ilmastotavoitteet ovat pysyneet kehityksessä mukana.

Vähintään seudullisesti merkittäviä, maakuntakaavatyössä tutkittavia energian kysymyksiä ovat etenkin *maatuulivoiman* merkintöjen ajantasastaaminen sekä sähkön ja vedyn siirtoyhteydet. *Siirtoyhteyksien* päivityspaineet ovat keskeisiä myös merituulivoiman kehittymisen näkökulmasta. *Modulaarinen pienydinvoima* on myös aihe, jota tulee vähintään tutkia maakuntakaavatasolla. Sen sijaan monet nousevat uusiutuvan energian muodot ja varastoimisen ratkaisut ovat mittakaavaltaan sen kokoisia, että niitä on todennäköisesti asianmukaisinta käsitellä kuntakaavoituksen tasoilla. Näitä ovat teollinen aurinkovoima, ympäristölämmön eri muodot (hukka-, maa-, ilma-, vesilämpö), vedyn johdannaiset ja erilaiset varastoimisen ratkaisut. Nämä uudet teknologiat tilatarpeineen ja sijoittumisen synergioineen tulee silti tutkia ja tunnistaa yleispiirteisesti myös maakuntakaavoituksen taustalle energiajärjestelmän kokonaisuuden ja sen kytkösten hahmottamiseksi - sekä energiajärjestelmän rakenteellisten osien yhteensovittamiseksi muun maankäytön kanssa. Varsinaiseksi maakuntakaavoituksen aiheiksi uudet teknologiat nousevat ennen muuta teollisuuden ja työpaikkojen alueiden merkinnöissä ja määräyksissä, jotka tulee tarkastaa ja päivittää.

Energian teemassa vaihemaakuntakaavan tavoitteena on mahdollistaa edistyksellisen energiajärjestelmän kehittyminen ja sovittaa se kestävästi yhteen muiden maankäytön tarpeiden kanssa. Vaihemaakuntakaava mahdollistaa ja edistää osaltaan energiajärjestelmää, joka on

- toiminta- ja huoltovarma
- monimuotoinen ja -tasoinen
- kokonaiskestävä ympäristön, talouden ja yhteisön kannalta
- teknologisesti edistyksellinen.

3.2. Vaihemaakuntakaavan rajaus

Vesien ja voimien vaihemaakuntakaavan kaava-alue on koko Varsinais-Suomen maakunta. Varsinais-Suomen vesien ja voimien vaihemaakuntakaavan laatimista ennakoivaa pohjatyötä Varsinais-Suomen liitossa on tehty useampi vuosi ennen kaavoituksen aloituspäätöstä kesäkuussa 2024. Kaavoituksen aloituspäätöksen myötä kaavatyölle on määritelty edellä esitellyt suunnittelun teemat, vesistöjen hyvinvointi ja uusiutuvan energia, maakuntakaavan vaikuttavuusalueen ja maankäytön ohjauksellisen tarkastelukeyksen avulla.

Vaihemaakuntakaavan vaikutusalue

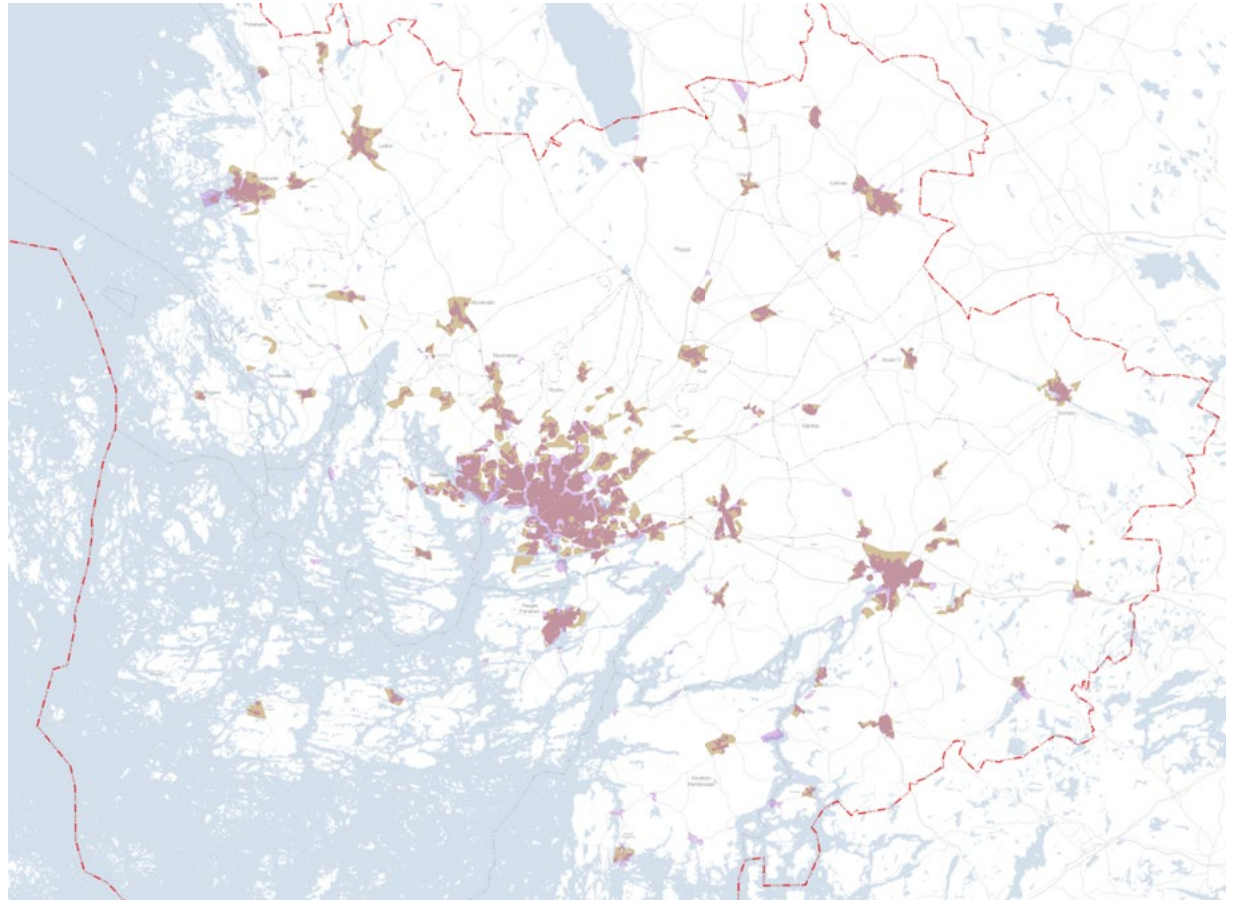
Vesien ja voimien vaihemaakuntakaavan teeman rajauksessa on otettu huomioon, missä kaavalla voidaan parhaiten vaikuttaa ja missä uusien pohjatietojen osalta kaavaa voidaan päivittää. Vesien hyvinvointia ei ole aiemmin käsitelty suoraan maakuntakaavoissa, mutta valmius tämän käsittelyyn on olemassa. Kaavoitusjärjestelmä on kehittynyt erityisesti rakentamista ennakoivaksi, mutta nykyisin myös rakentamattomuuden vaaliminen korostuu maankäytön ohjauksessa. Maakuntakaavalla on erityistä merkitystä rakentamattomilla alueilla ja taajamien ulkopuolella. Varsinais-Suomessa yleiskaavojen ajanmukaisuus vaihtelee. Vesien ekosysteemiset vaikutukset ulottuvat maaperän kautta myös rakentamattomiin alueisiin, joten kaavan päivittäminen vesien teemasta on perusteltua. Vesistöjen tarkastelussa suunniteltavaksi osuvat alueet sijaitsevat pinta-alallisesti runsaimmin niillä alueilla, missä maankäyttöä ohjataan erityisesti maakuntakaavalla.

Vaihemaakuntakaavoituksen tarkastelukehys

Vesien ja voimien vaihemaakuntakaavan suunnittelun tavoitteena on luoda keinoja ohjata Varsinais-Suomen alueen maankäytön kehittymistä siten, että vesistöjen ja ympäristön tila otetaan huomioon jo varhaisessa vaiheessa. Tavoitteena on tunnistaa ja arvioida maankäytön vaikutuksia vesistöihin ja ympäristöön ennen toiminnan aloittamista. Lisäksi suunnittelussa pyritään huomioimaan energiahuollon järjestämisen mahdollisuudet siten, että yhdyskuntateknisten järjestelmien mahdolliset ympäristö-vaikutukset otetaan kokonaisuudessaan huomioon.

Maakuntakaavoituksen tarkoituksena on mahdollistaa monenlaisten, jopa ennestään tuntemattomien toimintojen toteutuminen Varsinais-Suomessa, mutta samalla varmistaa, että ympäristön hyvinvointi ja paikallinen resurssiperimä otetaan huomioon. Kaavoituksen tavoitteena on nostaa esiin keskeiset asiat, joita erityisesti tulee huomioida tulevaisuuden maankäytössä, sen sijaan, että pyrittäisiin tiukasti määrittämään, mitä tietyssä paikassa saa tai ei saa tehdä nykyisessä nopeasti muuttuvassa toimintaympäristössä.

Tärkeänä osana suunnittelua on tunnistaa paikan erityispiirteet, kuten maaperä ja maisemamuodot, jotka ovat helpommin ennakoitavissa nykyisin tiedoin, verrattuna tulevaisuudessa mahdollisesti kehitettäviin uusiin teknologioihin. Tämä lähestymistapa tukee kestävämpää ja joustavampaa kaavoitusta, joka pystyy sopeutumaan muuttuvaan toimintaympäristöön.

Kuva: Varsinais-Suomen aktiivisen maankäytön alueet. Varsinais-Suomen kokonaispinta-alasta yleiskaavoitettua on n. 47 % ja asemakaavoitettua n. 4 %. Varsinais-Suomen väestöstä 77 % asuu asemakaavoitetuilla alueilla. Valtaosa maankäytön ohjauksen välineistä kohdistuu rakennetun maankäytön alueille. Maakuntakaavan vaikuttavuus on vahvinta rakennetun maankäytön ulkopuolisilla alueilla. Lähde: VarsinaisSuomen liitto

4. Maakuntakaavan tietopohja ja selvitykset

4.1. Selvitykset joihin vaihemaakuntakaava perustuu

Kestävän energiahuollon tulevaisuus Varsinais-Suomessa

Varsinais-Suomen liitossa tehdään taustaselvityssarjaa ajankohtaisista energia-aiheista kaavoituksessa. Sarjan nimi on "Kestävän energiahuollon tulevaisuus, tilatarpeet ja sijoittuminen Varsinais-Suomessa", ja sille on saatu rahoitus ympäristöministeriön vihreän siirtymän investointien varoista.

Sarjan ensimmäisessä osaselvityksessä eriteltiin teollista aurinkovoimaa, ja selvitys sekä karttapalvelu julkaistiin toukokuussa 2024 Varsinais-Suomen liiton verkkosivuilla. Toisessa osaselvityksessä päivitetään maatuulivoiman taustatiedot, ja se julkaistaan alkuvuonna 2025. Kolmantena osaselvityksenä tarkastellaan siirtoyhteyksien sekä nousevien energiateknologioiden kehittymistä ja niiden vaikutuksia maankäytön suunnitteluun, ja se valmistuu kesällä 2025. Lopuksi kaikkien kolmen osaselvityksen tulokset vedetään yhteen sekä pohditaan sitä, miten kehitykseen tulisi vastata maakuntakaavoituksessa.

Vesiensuojelun taustaselvityksiä

Vesiensuojelun teemassa tukeudutaan pitkälti tuoreisiin valtakunnallisiin ja alueellisiin, muiden tahojen tuottamiin selvityksiin. Niitä on tehty etenkin peltoeroosiosta, mutta myös esimerkiksi tulvariskialueista.

Suomen peltujen karttapohjainen eroosioluokitus - Karttojen kattavuus ja käyttömahdollisuudet. Harri Lilja, Eila Turtola, Jari Hyväluoma, Oiva Hakala, Markku Puustinen ja Jaana Uusi-Kämpä. MTT raportti 133. 2014

Suomen peltujen karttapohjainen eroosioluokitus: Valtakunnallisen kattavuuden saavuttaminen ja WMS-palvelu. Harri Lilja, Markku Puustinen, Eila Turtola ja Jari Hyväluoma. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 42/2017

Ravinteiden kierrätys alkutuotannossa ja sen vaikutukset vesien tilaan - KiertoVesi-hankkeen loppuraportti. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 22/2019.

Suomen maaperän seuranta, tila ja käytön ohjauskei-not. Toimittaja: Haavisto, Teija. Ympäristöministeriö 16.08.2023

Kuidun ja rakennekalkin vesiensuojeluvaikutukset 2.0 (RAKENNE-KUITU 2.0) hankkeen loppuraportti. Ympäristöministeriö 28.6.2024

Vesien- ja merenhoidon ohjaus, rahoitus ja tuloksellisuus - Maatalouden ravinnekuormituksen vähentäminen. Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastuskertomukset 10/2024. Helsinki 2024.

Suomen merialueiden ja erityisesti Saaristomeren tilaa on tutkittu ja seurattu pitkään. Keskeisiä toimijoita ovat olleet Suomen ympäristökeskus (SYKE), Luonnonvarakeskus (Luke), yliopistot ja alueelliset ELY-keskukset. Seuran-

taa tehdään useilla menetelmillä, kuten vesinäytteiden, satelliittikuvien, tutkimusalusten mittaustiedon, biologista seurannan sekä mallinnus- ja pitkäaikaisaineistojen avulla. <https://www.ymparisto.fi/fi/ympariston-tila/vesi>

Osana Varsinais-Suomen liittoa toimii kestävän kehityksen asiantuntijaorganisaatio Valonia. Valonia on tehnyt pitkäjänteisesti valuma-alueen vesiensuojelutyötä yhdessä erilaisten sidosryhmien kanssa. Valonia edistää maakunnassa ilmastonmuutokseen sopeutumista, maaperän hiilivarantojen lisäämistä ja luontokadon torjuntaa. Valoniassa tuotettu tieto ja asiantuntijoiden osaaminen vesiensuojelun tavoitteista ja toimenpiteistä ovat myös maakuntakaavoituksen käytössä.

4.2. Muut maakuntakaavan selvitykset

Maakuntakaavaa päivitetään myös muiden, kuin edellä esiteltyjen taustaselvitysten pohjalta. Osa selvityksistä vaikuttavat vahvemmin seuraavien vaihemaakuntakaavojen teemoissa.

Vesien ja voimien vaihemaakuntakaavassa ei varsinaisesti käsitellä alueen taajamarakennetta, palveluverkkoa ja liikennejärjestelmää näiden suunnitteluteemojen omista lähtökohdista. Mikäli suunnittelun keskiössä olevan teeman kautta on oleellista muuttaa jotain taajama-alueiden tai liikennejärjestelmän kaavaohjauksessa, ei aihetta rajata sillä tavalla pois kaavasuunnittelusta, etteikö teeman merkintöjä voisi kaavassa tarvittaessa muuttaa.

Turun MAL-kaupunkiseudun (Varsinais-Suomen keskus-kaupunkiseudun toiminnallinen kaupunkiseutu) taajamarakenne on vaikuttavassa roolissa Varsinais-Suomen taajamarakenteen kehityksessä. Alueen kaupunkiseutusuunnitelma, jota kutsutaan myös termillä rakennemalli, toimii ohjeena maakuntakaavan taajamarakenteen suunnittelussa. *Turun MAL-kaupunkiseudun kaupunkiseutusuunnitelma* (rakennemalli) päivitetään vuosien 2025–2026 aikana kaupunkiseudun kuntien yhteistyöryhmien toimesta. Samassa yhteydessä päivitetään Varsinais-Suomen liiton vetovastuulla oleva Turun MAL-kaupunkiseudun liikennejärjestelmäsuunnitelma. Päivityksessä huomioidaan EU:n TEN-T asetuksen vaatimukset kestävän kaupunkiliikenteen suunnitelmalle (sustainable urban mobility plan, SUMP). Näiden töiden yhteisvaikutus maakuntakaavoituksen taustaselvityksineen taajamarakenteen ja liikennejärjestelmän osalta on Varsinais-Suomessa merkittävä.

Varsinais-Suomen liitossa on laadittu useita eri näkökulmien selvityksiä *alueellista lähijunaliikennettä* koskien. Selvitykset ovat esillä Varsinais-Suomen liiton nettisivuilla: <https://varsinais-suomi.fi/suunnittelu/liikennejarjestelma-tyo/junaliikenteen-edistaminen/>.

Varsinais-Suomen *kulttuuriperintöä* koskevien maakuntakaavamääräysten päivittäminen edellyttää alueen rakennettua kulttuuriperintöä inventoivien selvitysten täydentämistä ja päivittämistä. Kulttuuriperintöteeman vaihemaakuntakaava käynnistetään, kun inventointitiedot ovat maakuntakaavoitettavassa valmiudessa.

Varsinais-Suomen liitto on selvittänyt maakunnallisen viherrakenteen lähtökohtia, nykytietoja ja siihen kytkeytyviä tavoitteita vuosina 2022–2023. *Viherrakennetyön* keskeisin osa on laaja Varsinais-Suomen luonnon monimuotoisuus – nykytiedot ja uhanalaisten luontotyyppien suojeleminen ja ennallistaminen -selvitys. Viherrakennetyön kokonaisuus muodostuu selvityksestä ja näkökulmaa laajentavista kuntien viherrakennetyötä, virkistystä ja taajamien viherrakennetta sekä biotaloutta käsittelevistä osioista. Vuonna 2024 käynnistyneessä laajassa Priodiversity LIFE -hankkeessa valmistellaan Varsinais-Suomeen luonnonsuojelulain mukaista luonnon monimuotoisuuden toimeenpanosuunnitelmaa eli maakunnallista LUMO-ohjelmaa.

Suomi on sitoutunut YK:n luonnon monimuotoisuutta koskevassa yleissopimuksessa ja EU:n biodiversiteettistrategiassa pysäyttämään ja kääntämään luontokadon vuoteen 2030 mennessä sekä suojelemaan vähintään 30 % maa- ja merialueista. Suomi valmistelee parhaillaan kansallista *luonnon monimuotoisuuden* strategiaa ja toimintaohjelmaa vuoteen 2035 näiden tavoitteiden saavuttamiseksi. EU:ssa hyväksyttiin vuonna 2024 ennallistamisasetus, joka on keskeinen EU:n biodiversiteettistrategian toimeenpanon väline. Asetuksen Suomen kansallisen toimeenpanosuunnitelman valmistelu on aloitettu. Suunnitelma valmistuu vuonna 2026. Koska nämä keskeisesti luonnon monimuotoisuuden teemojen maakuntakaavalliseen käsittelyyn vaikuttavat prosessit ovat vielä kesken, nyt käynnistyvässä vaihemaakuntakaavassa ei voida vielä käsitellä kyseisiä teemoja.

5. Vaihemaakuntakaavasta arvioitavat vaikutukset

Vaikutusten arviointi on keskeinen osa kaavan laadinta-
prosessia ja vuorovaikutteista suunnittelua. Arvioinnin
tehtävänä on tuottaa suunnittelijoille, osallisille sekä
päättäjille tietoja kaavan toteuttamisen vaikutuksista,
vaikutusten merkittävydestä sekä haitallisten vaikutusten
lieventämismahdollisuuksista.

Alueidenkäyttölain 9 §:n mukaisesti vaikutukset arvioidaan
sillä tarkkuudella kuin maakuntakaava yleispiirteisenä
kaavana edellyttää. Vaikutuksia selvittäessä otetaan
huomioon maakuntakaavan tehtävä ja tarkoitus sekä aikai-
semmin tehdyt selvitykset siinä laajuudessa, että voidaan
arvioida riittävässä määrin maakuntakaavan toteuttamisen
vaikutuksia (MRA 1 §):

ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön, maa- ja kalliope-
rään, veteen, ilmaan ja ilmastoon, kasvi- ja eläinlajeihin,
luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin, alue- ja
yhdyskuntarakenteeseen, yhdyskunta- ja energiatalou-
teen, sekä liikenteeseen, kaupunkikuvaan, maisemaan,
kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön, elinkeino-
elämän toimivan kilpailun kehittymiseen.

6. Maakuntakaavan oikeusvaikutukset

Maakuntakaava laaditaan oikeusvaikutteisena vaihemaa-kuntakaavana.

Maakuntakaavalla on alueidenkäyttölaissa määrättyt oikeusvaikutukset ja ne kohdistuvat:

- yleis- ja asemakaavan laatimiseen ja muuttamiseen sekä muihin alueidenkäyttölakiin perustuviin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi
- viranomaisten toimintaan suunniteltaessa alueiden käyttöä koskevia toimenpiteitä ja päätettäessä niiden toteuttamisesta

- rakentamiseen niillä alueilla, joilla on voimassa AKL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus sekä
- suojelumääräysten kautta muihin rakentamista ja alueiden käyttöä koskeviin toimenpiteisiin.

Maakuntakaavan huomioon ottaminen ja edistämisvelvoite koskee kaikkia sellaisia valtion ja kunnan viranomaisia, joilla on katsottava olevan alueidenkäyttöön liittyviä suunnittelu- tai toteuttamistehtäviä. Velvoite koskee myös kuntaa alueidenkäytön suunnittelussa ja rakentamisen

ohjauksessa muun muassa siten, että kunnan tulee laatia kaavoitustaan niin, että maakuntakaavan toteutumista edistetään. Maakuntakaava ei ole voimassa yksityiskoh- taisemman oikeusvaikutteisen kaavan alueella. Maakun- takaava voi kuitenkin vaikuttaa yleis- ja asemakaavan muuttamistarpeeseen.

7. Maakuntakaavaprosessi ja -aikataulu

7.1. Maakuntakaavoituksen järjestäytyminen ja ohjaus

Viranomaiset

Vaihemaakuntakaavaa valmisteltaessa järjestetään kaksi lakisääteistä viranomaisneuvottelua (AKL 66 §, MRA 11 §), joihin kutsutaan edustajat Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta, Varsinais-Suomen liitosta ja niistä ministeriöistä, joita asia koskee. Neuvotteluihin kutsutaan lisäksi ne viranomaiset ja toimijat, joiden viranomaistehtäviä tai toimialaa asia saattaa koskea. Viranomaisten välistä yhteistyötä tehdään kaavan valmistelun eri vaiheissa myös muissa kokouksissa ja neuvotteluissa.

Vaihemaakuntakaavan ohjausryhmä

Varsinais-Suomen liiton maankäyttöjaosto päätti 18.12.2023 perustaa maakuntakaavan päivitykselle ohjausryhmän, joka muodostuu jaoston lisäksi kuntien edustajista. Ohjausryhmän tehtävä on toimia vuorovaikutus- ja keskusteluryhmänä liiton päätöksenteon tueksi.

7.2. Osalliset

Osallisia ovat kaikki ne, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaavoituksella saattaa olla huomattavaa vaikutusta. Periaatteena on, että kaikilla osallisilla on halutessaan mahdollisuus sanoa mielipiteensä ja tulla kuulluksi maakuntakaavaa laadittaessa. Osallistumismenettelyllä luodaan edellytykset sille, että kaavan sisällöstä, vaikutuksista ja muista keskeisistä kysymyksistä keskustellaan

riittävän aikaisessa vaiheessa kaikkien niiden (osallisten) kanssa, joita asiat koskevat.

Kaavatyössä keskeisiä osallisia ovat:

- Maakunnan kunnat ja niiden toimijat: Varsinais-Suomen kaikki kunnat osallistuvat prosessiin esimerkiksi maankäyttöön liittyvien intressien kautta.
- Valtion alueelliset viranomaiset: Näihin kuuluvat esimerkiksi ELY-keskus ja ympäristöviranomaiset, jotka tuovat asiantuntijaosaamista kaavatyöhön.
- Elinkeinoelämä: mukana on paikallisia, alueellisia ja kansallisia yrityksiä ja toimijoita, jotka liittyvät energiantuotantoon, -siirtoon ja -varastomiseen Varsinais-Suomessa, maataloussektorin toimijat.
- Yhteisöt ja järjestöt: Esimerkiksi ympäristöjärjestöt (kuten Suomen luonnonsuojeluliitto), maanomistajien edustajat ja muut kansalaisjärjestöt.
- Asukkaat ja maanomistajat: Alueen asukkailla ja maanomistajilla on mahdollisuus vaikuttaa kuulemisvaiheissa.

7.3. Vuorovaikutus

Kaikilla osallisilla on kaavan valmisteluprosessin eri vaiheissa mahdollisuus vaikuttaa osallistumis- ja arviointisuunnitelman sisältöön, kaavan tavoitteisiin, sisältöön ja vaikutusarviointien riittävyteen.

Kaavoitustyöstä ja sen vaiheista saa tietoa Varsinais-Suomen liitosta ja liiton kotisivuilta www.varsinais-suomi.fi sekä erikseen järjestettävissä tiedotus- ja keskustelutilaisuuksissa.

Alueidenkäyttölain mukainen kaavoituksen käynnistämistä ja kaavan virallisia nähtävillä olon vaiheita koskeva tiedotaminen tapahtuu kuuluttamalla maakunnallisissa lehdissä (Turun Sanomat ja Åbo Underrättelser).

Kaavan valmisteluun liittyvää palautetta kerätään valmistelun kaikissa vaiheissa. Palautetta voi antaa kirjallisesti tai suullisesti.

Kirjallista palautetta otetaan vastaan sähköpostilla: kirjaamo@varsinais-suomi.fi.

Suullista palautetta kerätään ensisijaisesti tiedotus- ja keskustelutilaisuuksissa.

Kaavan virallisten nähtävillä olojen aikana jätettyyn kirjalliseen palautteeseen laaditaan vastineet, jotka maakuntahallitus hyväksyy. Vastineet julkaistaan liiton kotisivuilla. Vastine toimitetaan ehdotusvaiheessa myös postitse niille muistutuksen jättäneille, jotka ovat ilmoittaneet osoitteensa.

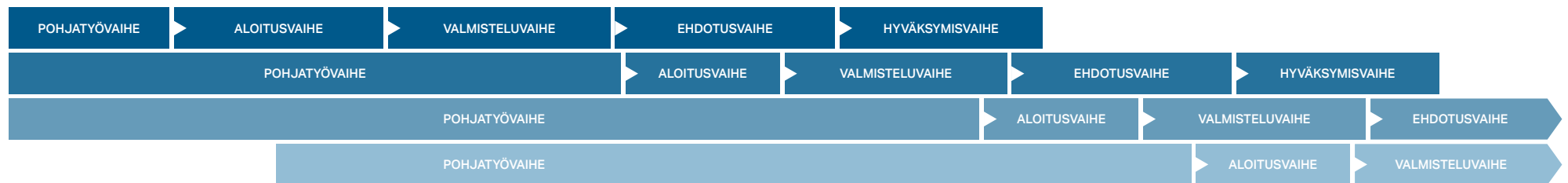
Kaavatyön sidosryhmätyöskentelyä toteutetaan niiden Varsinais-Suomen kumppanuusverkostojen kautta, joiden aiheet liittyvät maakuntakaavoitukseen.

7.4. Maakuntakaavoituksen aikataulu

Varsinais-Suomen maakuntakaavakokonaisuus on kehittynyt vaiheittaisella kaavoituksella, jossa on huomioitu maankäyttö- ja rakennuslain muutokset. Vaiheittainen kaavoitus on todettu toimivaksi malliksi alueella. Maakuntakaavakokonaisuutta päivitetään jatkossakin teemakohtaisina vaihemaakuntakaavoina, joissa keskitytään kerrallaan valittuihin aiheisiin. Uuden vaihekaavan valmistelun aikana käynnistetään seuraavan teeman kaavoitus, jolloin maakuntakaava pysyy ajan tasalla muuttuvassa toimintaympäristössä.

Varsinais-Suomen vesien ja voimien vaihemaakuntakaava kuulutetaan julkisesti vireille ja osallistumis- ja arviointisuunnitelma asetetaan julkisesti nähtäville helmikuussa 2025. Vaihemaakuntakaava valmistellaan noin neljässä vuodessa. Kaavan valmistelussa tehdään tiivistä yhteistyötä maakuntastrategian päivitystyön kanssa. Varsinais-Suomen liitto työskentelee jatkuvasti maakuntakaavoituksen taustaselvitysten parissa. Vesien ja voimien vaihemaakuntakaavan valmistelu aloitettiin vuonna 2024 kokoamalla maakuntakaavoitukselle ohjausryhmä, jonka kanssa määriteltiin vaihemaakuntakaavan suunnitteluteemat. Maakuntakaavoituksen aloitusvaiheessa vuorovaikutus ja tiedottaminen on kytketty osaksi samanaikaisesti käynnistyneen maakuntastrategian valmistelun sidosryhmätyöskentelyä.

Valmisteluvaiheessa tarkennetaan kaavateemojen tavoitteet, suunnittelukysymykset ja kaavoituksen sidosryhmäyhteistyötä. Maakuntakaavoituksen viranomaisneuvottelu valmistelu- ja ehdotusvaiheissa (AKL 66 § ja MRA 11 §) sekä kaavan valmisteluaineiston ja ehdotuksen kuuleminen toteutetaan alueidenkäyttölain mukaisesti. Kaavan valmisteluaineisto asetetaan nähtäville ja kuultavaksi ennen ehdotusvaihetta (AKL 62 § ja MRA 30 §). Kaavaehdotus laaditaan valmisteluvaiheen jälkeen. Ehdotus asetetaan julkisesti nähtäville, jolloin osallisilla on mahdollisuus esittää mielipiteensä ja jättää muistutus. (AKL 62 §, MRA 12 §). Kaavaehdotusta valmistellaan nähtäville tarvittaessa niin monta kertaa, kunnes se on valmis hyväksyttäväksi. Kaavan hyväksyy maakuntavaltuusto. Prosessiin sisältyy myös valitusmahdollisuus.

Kuva: Kaaviokuva vaihemaakuntakaavojen aikajana.

Kuva: Vesien ja voimien vaihemaakuntakaavan laadinta aikajana.

8. Maakuntakaavoituksen yhteystiedot

Sähköposti:

kirjaamo@varsinais-suomi.fi

Valmistelijoiden sähköpostit:

etunimi.sukunimi@varsinais-suomi.fi

Valmistelijat:

Heikki Saarento, suunnittelujohtaja, +358 40 720 3056

Timo Juvonen, erikoissuunnittelija, ympäristö ja merialuesuunnittelu, +358 40 829 5543

Kristina Karppi, erikoissuunnittelija, yhdyskuntatekniikka ja luonnonvarat, +358 40 779 0481

Arttu Koskinen, kaavasuunnittelija, +358 40 669 1186

Satu Kottonen, paikkatietosuunnittelija, +358 40 350 9096

Virpi Mamia, maakunta-arkkitehti (kaavoituspäällikkö), +358 40 631 2868

Salla Murmann, erikoissuunnittelija, liikennejärjestelmätyö, +358 40 620 3644

Varsinais-Suomen liitto
PL 273, 20101 Turku
kirjaamo@varsinais-suomi.fi
www.varsinais-suomi.fi